

Oppdatering til *Kjøpsrett til studiebruk*, 6. utgave:

Til side 19–20: En fjerde utgave av John Egil Bergems kommentarutgave av kjøpsloven kom i 2020 (denne gang uten FN-konvensjonen om løsørekjøp). Tredje utgave av Viggo Hagstrøms *Obligasjonsrett* ble gitt ut i 2021 av Herman Bruserud, Harald Irgens-Jensen, Inger Berg Ørstavik og Ivar Alvik. Annen utgave av Giuditta Cordero-Moss' *Internasjonal privatrett* kom også i 2021.

Til side 38: Finansavtaleloven fra 1999 blir avløst av lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler (finansavtaleloven). Loven gir regler både om vanlig bruk av betalingskort ved kontantkjøp og om avtaler om kjøp på kreditt og bruk av kredittkort ved kredittkjøp, se merknad til side 50 avsnitt (5).

Endringene som ble gjort i avhendingslova i 2019, trådte i kraft 1. januar 2022.

Til side 45–47: Det prinsipielle skillet mellom kjøp mellom næringsdrivende og forbrukerkjøp som ligger til grunn for kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven, er i de senere år blitt stadig mer markert. EUs omfattende oppbygning av et eget lovverk på forbrukerområdet har via EØS-avtalen ført til vesentlige endringer i forbrukerkjøpsloven og annen forbrukerlovgivning (se s. 48–51). Regelverket i kjøpsloven er derimot ikke påvirket av dette. EUs regulering av «det indre marked» og EØS-avtalen – bygget på prinsippet om avtalefrihet – omfatter lite av lovtiltak av direkte betydning for kjøp og andre kontraktsforhold mellom næringsdrivende.

Til side 49–50 avsnitt (4): Forslag til endring av forbrukerkjøpsloven for å gjennomføre direktiv 2019/771/EU ble sendt på høring 14. juni 2021. Høringssaken er tilgjengelig på nettet ([regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)).

Direktiv 2019/770/EU er nå gjennomført ved lov 17. juni 2022 nr. 56 om levering av digitale ytelser til forbrukere (digitytelsesloven). Loven trer i kraft 1. januar 2023. I flere andre land,

blant dem Danmark og Sverige, er reguleringen av disse kontraktene tatt inn i lovgivningen om forbrukerkjøp.

I november 2019 vedtok EU også et direktiv om bedre håndheving og modernisering av forbrukervernreglene (direktiv 2019/2161/EU, «moderniseringsdirektivet»). Direktivet skal styrke forbrukerrettighetene, særlig på det digitale området, blant annet gjennom strengere sanksjoner, for eksempel i form av overtredelsesgebyr. Det krever også en klargjøring av at forbrukere som lider skade som følge av urimelig handelspraksis (urimelig handelspraksis er forbudt i markedsføringsloven § 6), skal ha tilgang til avhjelpende rettigheter, som erstatning, prisavslag eller heving. Forslag til lovendringer og forskrifter som skal gjennomføre direktivet, ble sendt på høring 16. november 2020. Også denne høringssaken er tilgjengelig på [regjeringen.no](https://www.regjeringen.no).

Til side 50 avsnitt (5): Finansavtaleloven fra 1999 blir avløst av lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler (finansavtaleloven). Den nye loven legger opp til en samlet gjennomføring i norsk rett av EUs direktiver om forbrukerkredittavtaler (2008/48/EU), betalingskonto (2014/92/EU), betalingstjenester (2015/2366/EU) og boliglån (2014/17/EU). I kortform er lovens hovedoppgave å fastsette utførlige regler om inngåelse, opplysningsplikt og angrerett for avtaler om finansielle tjenester ytet til forbruker og om betalingsoppgjør, tilbakebetaling og overdragelse av pengekrav, men generelt legger regelverket også til rette for bruk av elektronisk kommunikasjon.

Den nye finansavtaleloven vil få vesentlig betydning også for forbrukerkjøp, særlig for betalingstransaksjoner utført med bank- eller kredittkort og for avtaler om forbrukerkjøpskreditt, kredittkort og gjeldskrav i forbrukerkjøpsforhold. Loven gjelder som utgangspunkt også for avtaler med andre enn forbrukere, men i slike tilfelle kan som regel partene avtale avvikende løsninger. Det er ventet at loven skal tre i kraft 1. januar 2023, men

dette er i august 2022 ennå ikke bestemt. Det foreligger et forslag om et nytt forbrukerdirektiv som skal erstatte direktiv 2008/48/EU (COM(2021) 347 final).

Til side 50 avsnitt (6): Henvisningen til 2011/81/EU er en skrivefeil; det skal stå 2011/83 EU.

Til side 55 øverst: Digitalytelsesloven (se merknad til side 49–50) omfatter også levering av «fysiske medier som utelukkende brukes som bærere av digitalt innhold», men lovens regler om leveringstid, levering og heving på grunn av forsinket levering skal ikke gjelde i disse tilfellene; for disse spørsmålene er det reglene i forbrukerkjøpsloven som i stedet skal gjelde (se digitalytelsesloven § 2 annet ledd).

Til side 77–78: Finansavtaleloven fra 1999 blir avløst av lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler (finansavtaleloven), se merknadene til side 50.

Til side 78: Forbrukerklageloven fra 2017 er fra 1. januar 2021 erstattet av lov 23. juni 2020 nr. 98 om behandling av forbrukerklager i Forbrukertilsynet og Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven). Klagen skal nå gå til Forbrukertilsynet, som kan megle, og som eventuelt forbereder saken for Forbrukerklageutvalget. Spørsmålene om virkningen av vedtak i Forbrukerklageutvalget og om eventuell domstolsbehandling går frem av § 17 og § 22 i den nye loven.

Til side 151: Høyesterett videreførte i HR-2020-475-A synspunktet om at verdiminus ikke er et absolutt vilkår for prisavslag. Saken gjaldt reduksjon av forvaltningshonorar der retten kom til at et verdipapirforetak ikke hadde forvaltet aksjefond i samsvar med avtalen.

Til side 184–185: Finansavtaleloven fra 1999 blir avløst av lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler (finansavtaleloven), se merknad til side 50 avsnitt (5). Loven vil blant annet innebære en vesentlig redaksjonell omarbeiding av reglene for informasjonskrav og angrerett ved avtaler om finansielle tjenester (lovens kap. 3 avsnitt IV og V). Finansavtaleloven gjelder

imidlertid ikke avtaler om forsikringstjenester, og reglene for informasjonskrav og angrerett ved forsikringstjenester er nå inntatt i forsikringsavtaleloven kap. 1C og 1D. Reglene om angrerett for finans- og forsikringstjenester er dermed uten realitetsendringer av betydning redaksjonelt flyttet til finans- og forsikringsavtalelovene, jf. unntaket i angrerettloven § 2 bokstav f. Endringene i angrerettloven og forsikringsavtaleloven – men ikke finansavtaleloven – er satt i kraft 1. juli 2022.

Til side 185 avsnitt (6): Henvisningen til §§ 8 og 28 i angrerettloven er ikke lenger aktuell etter lovendringer som ble satt i kraft 1. juli 2022. Informasjonskrav og angrerett for forsikringsavtaler og andre finansielle tjenester skal heretter reguleres av forsikringsavtaleloven og finansavtaleloven.

Til side 186–188: Se merknadene til side 49–50 om norsk gjennomføring av EU-direktiver av betydning for kjøpsområdet, særlig om lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler (finansavtaleloven) og utkastet til endringer i forbrukerkjøpsloven ved gjennomføringen av direktiv 2019/771/EU. Direktiv 2019/770/EU er gjennomført ved lov 17. juni 2022 nr. 56 om levering av digitale ytelser til forbrukere (digitallytelsesloven).

Til side 202: Unntaket i angrerettloven § 22 bokstav e for kjøp av ting som skal fremstilles spesielt for forbrukeren, gjelder uavhengig av om tilvirkningen er påbegynt eller ikke, jf. EU-domstolens avgjørelse C-529/19.

Til side 203 første hele avsnitt: I finansavtaleloven 2020 (som per august 2022 ikke er trådt i kraft) vil angrerett og betenkningstid bli regulert i §§ 3-40 til 3-45, se merknad til side 18–185.

Til side 215–216: Ved forventet kontraktsbrudd (betalingsmislighold) har transportøren normalt plikt til å etterkomme selgerens instruks om å stanse eller forhindre utlevering av

tingen til kjøperen, jf. HR-2019-231-A. Selgerens stansingsrett har størst praktisk betydning ved næringslivskjøp, hvor kjl. § 10 annet ledd gir selgeren rett til å sende tingen på transportvilkår som vil forhindre at kjøperen får rådighet over tingen på utleveringsstedet før kjøpesummen er betalt (se foran kap. 5.3 og 6.3.4).

Til side 223–233 (kapittel 13): Se merknad til side 50 om finansavtaleloven 2020.

Til side 227–228: Reglene om misbruk av kort og andre «betalingsinstrumenter» er videreført i finansavtaleloven 2020 § 4-30 med noen justeringer (ansvar opp til 450 kroner hvis kunden har vært uaktsom, opp til 12 000 kroner hvis kunden har vært grovt uaktsom, og hele tapet «dersom tapet skyldes at kunden forsettlig har misligholdt sine plikter slik at kunden måtte forstå at misligholdet kunne innebære en nærliggende fare for at betalingsinstrumentet kunne bli misbrukt»). Se også HR-2020-2021-A om misbruk av BankID ved låneopptak (ikke bruk av betalingsinstrument); kunden var ikke ansvarlig på grunnlag av alminnelige erstatningsrettslige regler.

Til side 229–230: Reglene om opplysningsplikt og formkrav ved inngåelse av avtaler om forbrukerkreditt i finansavtaleloven 1996 §§ 46 flg. er nå i hovedsak videreført ved bestemmelser i finansavtaleloven 2020 kap. 3 og 5.

Til side 230: I finansavtaleloven 2020 er kredittyterens rett til å kreve innfrielse på grunn av betalingsmislighold regulert i den generelle bestemmelsen i § 3-51. Kundens rett til førtidig tilbakebetaling er regulert i § 2-9.

Til side 231–232: Reglene i finansavtaleloven 1996 § 54 b om adgangen til å gjøre gjeldende krav fra kjøpsforholdet mot kredittyteren er nå inntatt i § 2-7 i finansavtaleloven 2020.

Reglene om overdragelse av kravet mot kunden er videreført i §§ 2-13 og 2-14.

Til side 245–247: Se merknadene til side 49–50 om arbeidet med å gjennomføre de nye EU-direktivene, særlig det nye direktivet om forbrukerkjøp og høringsutkastet 14. juni 2021 om endringer i forbrukerkjøpsloven og dessuten lov 17. juni 2022 nr. 56 om levering av digitale ytelser til forbrukere (digitalytelsesloven).

Til side 276–277: Endringene i avhendingslova i 2019 ble satt i kraft 1. januar 2022.

Til side 280: Se merknadene til side 49–50 om arbeidet med å gjennomføre de nye EU-direktivene.

Til side 281–289: I HR-2020-2401-A, som gjaldt krav på grunnlag av reglene for flypassasjerers rettigheter, kom Høyesterett med prinsipielle uttalelser om hensynene bak reklamasjonsfrister og muligheten for å stille opp reklamasjonsfrister på ulovfestet grunnlag.

Til side 289–290: Spørsmål har vært reist om en foreldelsesfrist med utgangspunkt i et tidspunkt da forbrukeren faktisk ikke kjente til kravet, kan forenes med EU-/EØS-retten og den europeiske menneskerettskonvensjon (og dermed menneskerettsloven), se Marte Eidsand Kjørvens «En foreldet foreldelseslov i strid med EØS-retten og EMK?», *Lov og Rett* 2022 side 143–144.

Til side 309: Se merknadene til side 49–50 om arbeidet med å gjennomføre de nye EU-direktivene.

Til side 313–314: Fra regelen i fkjl. § 33 første ledd om objektivt erstatningsansvar gjelder det etter annet ledd et unntak (som ikke omtales i teksten) for nettleieavtaler – «avtale med nettselskap om overføring av elektrisk energi». Her kan ansvar bortfalle så langt nettselskapet godtgjør at mangelen skyldes hindring som nevnt i fkjl. § 24 annet ledd. Det er med andre ord et ansvar som svarer til selgerens erstatningsansvar for forsinkelse i forbrukerkjøp og til hovedregelen om selgerens ansvar for både forsinkelse og mangel i andre kjøp, såkalt

kontrollansvar (se 18.4 i boken). I HR-2022-192-A kom Høyesterett til at et trefall over en kraftlinje som medførte at høyspentstrøm kom inn i lavspennetnettet og dermed utgjorde en kvalitetsmangel, ikke fritok nettselskapet for ansvar for skader påført elektriske anlegg og apparater hos en del av forbrukerkundene. Se mer om avgjørelsen i merknadene til side 378–382.

Til side 317–321: Bestemmelsene i fkjl. § 34 ble ikke drøftet i HR-2022-192-A (se merknad til side 313–314), og Høyesterett tok ikke stilling til eventuelt ansvar etter produktansvarsloven.

Til side 321–323: Forbrukerkjøpsloven § 35, jf. kjl. § 84 annet ledd, om forbrukerens krav mot tidligere salgssledd, er særlige regler for forbrukerkjøp som har til oppgave å styrke forbrukerens rettsstilling, jf. HR-2018-648-A, nevnt på side 326. Det fremgår imidlertid av HR-2018-2256-A at en kontraktspart ellers bare i særlige tilfelle vil kunne fremme direkte krav på ulovfestet grunnlag mot sin medkontrahents leverandør, underleverandør eller annen kontraktsmedhjelper.

Til side 335: I HR-2017-971-A (ND 2017 s. 129) forelå det uklarhet rundt alle vesentlige forhold, og flertallet uttalte i avsnitt 69: «Selv om domstolene kan utfylle en avtale der vesentlige elementer er på plass, er det ikke domstolenes oppgave å opptre som avtaleforfattere med utgangspunkt i en uklar partsvilje.» Etter tidligere rettspraksis var det i mangel av enighet om grunnleggende avtalevilkår ikke grunnlag for å bygge på at det forelå en felles partsvilje, og å anvende utfyllende rettsregler.

Til side 337: Henvisningen til Rt. 2001 s. 1062 Nucleus-dommen kan nå suppleres med HR-2019-1801-A Fosen-Linjen.

Til side 355: I HR-2017-971-A ble enighet om «grunnleggende avtalevilkår» antatt å utgjøre en forutsetning for å legge til grunn at det forelå en felles partsvilje og dermed grunnlag for utfylling ved deklarasjon av rettsregler.

Til side 357–360: INCOTERMS kom i ny utgave i 2020. Nærmere opplysninger om hva som er nytt sammenlignet med 2010-utgaven, kan finnes på ICCs hjemmesider (<https://iccwbo.org>).

Til side 379–382: Som nevnt i merknaden til side 313–314 kom Høyesterett i HR-2022-192-A til at et trefall over en kraftlinje ikke var en hindring som nevnt i fkjl. § 24, en bestemmelse som svarer til kjl. § 27, jf. § 40. Høyesterett drøfter flere spørsmål av generell interesse for kontrollansvaret også utenfor forbrukerkjøp: 1) Vilkåret om at selgeren må «godtgjøre» at kontraktsbruddet skyldes en hindring utenfor «selgerens kontroll», innebærer bare at det er selgeren som må føre bevis og bære bevisbyrden, i den forstand at tvil går ut over selgeren. Regelen innebærer derimot ikke et skjerpet beviskrav; det er nok med vanlig sannsynlighetsovervekt. 2) Trefallet «var en skadeårsak som objektivt sett lå innenfor det selskapet [selgeren] kunne påvirke og kontrollere», og nettselskapet «hadde flere mulige handlingsalternativer som ville ha forhindre skaden», blant annet å felle trær som kunne volde skade. 3) Årsakene til skaden på kraftlinjen var påregnelige for selskapet, og selskapet kunne ha tatt dem i betraktning på avtaletidspunktet. Værforholdene var ikke unormale, og «årsakene til overspenningen skyldes dermed ikke ekstremvær eller noen annen form for ekstraordinær hendelse». Etter vår oppfatning er dommen godt i tråd med den tidligere praksisen som er omtalt i teksten.

Til side 389: Høyesteretts dom i HR-2020-1120-A inneholder prinsipielle synspunkter på rekkevidden av det ulovfestede kontraktshjelperansvaret ved uaktsom skadeforvoldelse på eiendom som tilhører medkontrahenten (i det konkrete tilfellet utenfor kjøpsforhold). Et

minstekrav var at den påførte skade måtte ha en nærmere tilknytning til de oppgavene hjelperen var tildelt. Ellers ville reglene for ansvar utenfor kontraktsforhold gjelde.

Til side 402–406: Se merknad til side 357–360 om INCOTERMS 2020.

Til side 419–429: Som nevnt ovenfor trådte endringene som ble gjort i avhendingslova i 2019, i kraft 1. januar 2022.

Til side 424–425: I HR-2022-418-A pekte Høyesterett på at det ikke var en mangel at det etter at kjøperen hadde overtatt eiendommen, ble vedtatt av kommunen å bygge en turvei som kunne være til ulempe for eiendommen. Mangel kunne heller ikke følge av opplysningssvikt. I prospektet var tidligere forslag om turvei nevnt, men selger og mekler kjente ikke til at kommunen på nytt arbeidet med slike planer.

HR-2022-1322-A gjaldt et tilfelle der kjøperen etter kjøpet ble kjent med at en nær nabo nylig var blitt dømt for seksualforbrytelser. Selgeren hadde kjent til domfellelsen, men Høyesterett kom til at selgeren ikke hadde hatt plikt til å opplyse om den. Slike sensitive opplysninger kan kjøperen bare vente å motta i helt spesielle tilfelle, for eksempel hvis «en nabo har begått handlinger som har hatt eller kunne ha fått direkte virkninger for den eiendommen som selges, eller for personer med tilknytning til denne», eventuelt hvis det er en reell risiko for slike handlinger. At kjøperen hadde hevet kjøpet, var dermed uberettiget, og selgeren hadde krav på erstatning.

Til side 427: HR-2020-493-A gjelder begrensninger i den enkelte seksjonseiers krav etter bustadoppføringslova på å få gjennomført retting i fellesareal. Etter vår oppfatning kunne retten med fordel ha gått nærmere inn på samspillet mellom seksjonseierens krav overfor selgeren og sameiermøtets og styrets kompetanse til å godkjenne endringer i fellesareal.

Til side 427: I HR-2021-668-A, som gjaldt et tilfelle hvor mangelen var tilfredsstillende rettet innen rimelig tid etter avhl. § 4-10, fikk kjøperen ikke medhold i krav om prisavslag etter avhl. § 4-12 for «restlyte» eller bruksulemper som følge av rettingen av mangelen. Rettingen hadde ikke medført «urimelig ulempe» for kjøperen.